

## **PLA DOCENT**

### **1. Dades descriptives de l'assignatura**

**Nom de l'assignatura:** Dret Penal (Fonaments i Atribució)

**Codi:** (20663)

**Titulació/estudi:** Grau en Criminologia i Polítiques Públiques de Prevenció

**Curs:** 2n

**Trimestre:** 1r

**Nombre de crèdits ECTS:** 6 crèdits

**Hores dedicació estudiant:** 26T+10Shores

**Llengua o llengües de la docència:** català i castellà

**Professorat:** Raquel Montaner Fernández ([raquel.montaner@upf.edu](mailto:raquel.montaner@upf.edu)) / Lorena Varela ([lorena.varela@upf.edu](mailto:lorena.varela@upf.edu))

### **2. Presentació de l'assignatura**

Al marc del Grau en Criminologia i Polítiques Públiques de Prevenció, l'assignatura de Dret Penal (Fonaments i Atribució) proporciona als estudiants els coneixements bàsics sobre la Part General del Dret Penal i una primera aproximació a la Teoria Jurídica del Delicte com eina de resolució de conflictes jurídico-penals.

Aquesta assignatura s'estructura en classes magistrals i en classes de seminaris. Per una part, l'objectiu de les classes magistrals és la transmissió de coneixement i la fixació dels conceptes o idees bàsiques de la matèria. Per altra part, les classes de seminaris promouen la capacitat per resoldre problemes i per desenvolupar habilitats com la redacció i l'exposició oral.

A través de l'Aula Global de l'assignatura, de manera prèvia a les classes l'estudiant tindrà a la seva disposició els materials didàctics indicats per la professora tant per les classes de plenaris com per les classes de seminari.

La responsable del grup i l'encarregada de les classes de plenaris és la Dra. Raquel Montaner. Les classes de seminari seran a càrrec de la professora Lorena Varela.

### **3. Competències a assolir**

| <b>Competències generals</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Competències específiques</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Instrumentals</b></p> <p>1. G.1.- Capacitat per expressar-se i comunicar-se correctament en català i castellà.</p> <p>2. G.3.- Ús d'eines informàtiques bàsiques per a la realització de treballs de recerca d'informació, elaboració d' informes i presentació de resultats</p> <p>3. G.4.-Capacitat per utilitzar els recursos bibliogràfics i les TIC que ofereixi la universitat.</p> <p><b>Interpersonals</b></p> <p>4. G.7.- Capacitat de treball en equip: iniciativa i habilitats cooperatives.</p> <p><b>Sistèmiques</b></p> <p>5. G.6.- Capacitat per aplicar els coneixements teòrics a situacions i problemes reals.</p> | <p>1. E.16.-Reconeixement de la importància del Dret com un sistema regulador de les relacions socials.</p> <p>2. E.17.- Capacitat per utilitzar els principis i valors constitucionals com una eina de treball en la interpretació de l'ordenament jurídic.</p> <p>3. E.19.- Aplicar els principis bàsics per l'argumentació jurídica.</p> <p>4. E.33- Capacitat per reconèixer els delictes tipificats al codi penal i elaborar arguments de dret penal i política criminal.</p> |

## 4. Continguts

### - Bloc de contingut 1. DEFINICIÓ DEL DRET PENAL I LÍMITS EN EL SEU EXERCICI

Tema 1. Concepte i funció de la pena i del Dret penal

Tema 2. El sistema de garanties. Els límits als *ius puniendi* de l'Estat.

### - Bloc de contingut 2. LA TEORIA JURÍDICA DEL DELICTE

Tema 3. Introducció a la teoria jurídica del delictes.

Tema 4. La conducta humana com a requisit del delict.

Tema 5. El tipus objectiu.

Tema 6. El tipus subjectiu dolós.

Tema 7. La imprudència.

Tema 8. Les formes d'imperfecta execució.

Tema 9. Les formes d'autoria i participació.

## 5. Avaluació

### 5.1. Sistema d'avaluació.

| Sistema d'avaluació general                                                                                       |                                                                                                                                                                           |              |                                                                                                               |                                  |                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|---------------------------------|
| Activitat d'avaluació                                                                                             | Criteris d'avaluació                                                                                                                                                      | % nota final | Recuperació                                                                                                   | % recuperació (sobre nota final) | Competències avaluades          |
| <b>Prova escrita sobre la teoria impartida a l'assignatura (quatre preguntes teòriques)</b>                       | De 0 a 10 (qualificació numèrica)<br><br>Per a aprovar aquesta part de l'assignatura és necessari obtenir, com a mínim, un 5.                                             | 60%          | Realització d'una nova prova escrita.<br><br>Febrer de 2013<br><br>(2 o 9 de febrer)                          | 60%                              | E16,E17,E19, E33, G1.           |
| <b>Lliurament de dos treballs curts associats a les classes de seminaris i intervencions orals als seminaris.</b> | De 0 a 10 punts<br><br>Per a aprovar aquesta part de l'assignatura és necessari lliurar les activitats en termini i obtenir una nota mitjana de 5 d'aquests dos treballs. | 40%          | Realització d'un cas pràctic el mateix dia de la prova escrita<br><br>Febrer de 2013<br><br>(2 o 9 de febrer) | 40%                              | G1, G6, G7, E33, E16, E17, E19. |

Plagiar en un treball fet a casa o copiar en un examen comporta una qualificació de zero i/o l'obertura d'un expedient disciplinari. Està prohibida la utilització de telèfons mòbils en el transcurs de la classe.

La **nota final** de l'assignatura s'obté a partir de dos paràmetres: la nota de curs (40%) i la nota de la prova o examen final (60%).

La **nota de curs** s'obté a partir de la qualificació obtinguda a les sessions de seminari dels subgrups i de les notes dels dos treballs curts sobre els temes tractats als seminaris. Aquesta nota es pot incrementar fins a 1,5 punts addicionals amb les eventuais qualificacions obtingudes per les intervencions orals a les sessions de seminari.

La **prova o examen final** consistirà en quatre preguntes teòriques sobre els temes del programa de l'assignatura.

## 5.2. Condicions per concórrer a la recuperació.

Només podran concórrer al procés de recuperació els estudiants que, **havent participat a almenys el 50% de les activitats d'avaluació continuada i havent-se presentat a l'examen final de l'assignatura**, hagin obtingut la **qualificació final de suspens** en l'avaluació trimestral. Els estudiants només podran recuperar aquella o aquelles activitats a les quals hagin obtingut una qualificació inferior a 5.

## 5.3. Condicions de recuperació pels estudiants UPF inclosos en programes de mobilitat.

Els estudiants que participin en programes de mobilitat i no hagin superat l'assignatura podran concórrer a una recuperació que tindrà lloc durant els dies 15-26 de juliol de 2013. Aquest procés de recuperació consistirà en la realització d'una prova escrita (preguntes teòriques i cas pràctic) sobre la matèria impartida a l'assignatura. Si la participació al programa de mobilitat té lloc un cop finalitzat el trimestre en el que s'imparteix aquesta assignatura, l'estudiant a més haurà de complir amb les condicions establertes en l'apartat 5.2 per poder-se subjectar en aquest sistema d'avaluació.

| Sistema d'avaluació per als estudiants que participen en programes de mobilitat |                                   |              |                         |                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|--------------|-------------------------|---------------------------------|
| Activitat d'avaluació                                                           | Criteris d'avaluació              | % nota final | Data de realització     | Competències avaluades          |
| Prova escrita sobre la matèria impartida a l'assignatura                        | De 0 a 10 (qualificació numèrica) | 100%         | 15-26 de juliol de 2013 | G1, G6, G7, E33, E16, E17, E19. |

|                                         |  |  |  |  |
|-----------------------------------------|--|--|--|--|
| (preguntes<br>teòriques<br>cas pràctic) |  |  |  |  |
|-----------------------------------------|--|--|--|--|

## 6. Bibliografia i recursos didàctics

### 6.1. Bibliografia bàsica

Mir Puig, S., *Derecho penal. Parte General*, 9<sup>a</sup> ed. Barcelona 2011.

Muñoz Conde, F./ García Arán, M., *Derecho penal. Parte General*, 8<sup>a</sup> ed. Valencia 2010.

Textos legislatius: Codi penal actualitzat

### 6.2. Bibliografia complementària

Bolea Bardon, C., *Autoría mediata en Derecho penal*, Valencia 2000.

Mir Puig, S., “Significado y alcance de la imputación objetiva en el Derecho penal”, Revista electrónica de ciencia penal y criminología, núm. 5, 2003.

Sanz-Díez de Ulzurrun Lluch, M, *Dolo e imprudencia en el Código penal español*, Valencia 2007.

Silva Sánchez, J.M., *Aproximación del Derecho penal contemporáneo*, 2<sup>a</sup> ed., Montevideo-Buenos Aires 2010.

Silva Sánchez, J.M., *La Expansión del Derecho penal. Aspectos de la Política criminal en las sociedades postindustriales*, 3<sup>a</sup> ed., Montevideo-Buenos Aires 2011.

### 6.3. Recursos didàctics

A l'Aula Global de l'assignatura es penjaran les diapositives de cadascun dels temes que formen part del programa de l'assignatura. Aquestes diapositives seran imprescindibles per fer el seguiment de les classes magistrals.

De la mateixa manera, a l'Aula Global de l'assignatura es penjaran les fitxes de treball de cadascun dels seminaris. Això es farà com a mínim amb una setmana d'antelació respecte a cadascun dels seminaris. Amb aquestes fitxes, l'estudiant tindrà les pautes, la informació i els casos que s'haurà de preparar de forma prèvia al seminari.

## 7. Metodologia

L'assignatura és presencial i requereix l'assistència dels/les alumnes tant a les classes de plenaris com a les classes de seminaris.

A les **sessions plenàries** s'explicaran els temes del programa. Les diapositives corresponents a cada tema i altres materials complementaris es penjaran a l'Aula Global de l'assignatura.

A les **sessions de seminari** es desenvoluparan i aprofundiran alguns dels temes estudiats a les classes magistrals a través, principalment, de la tècnica de resolució de casos pràctics. En aquests efectes, es treballarà sobre la base de la fitxa de seminari corresponent, disponible a l'Aula Global de l'assignatura. Al llarg de l'assignatura es faran 5 sessions de seminari. La temàtica que es tractarà en cadascun dels seminaris és la següent:

- Seminari 1: Finalitats del Dret penal. (Documental "Històries de la Model")
- Seminari 2: Límits al *Ius puniendi*. Lleis "three strikes" i penes infamants.
- Seminari 3: Conducta humana i tipus objectiu
- Seminari 4: Tipus subjectiu dolós i imprudent
- Seminari 5: Les formes d'imperfecta execució

Cadascun dels estudiants haurà de realitzar **dos treballs curts** consistents en la resolució d'un cas pràctic. La temàtica del **primer treball** serà la tractada al seminari 1 i 2, i s'haurà de **lliurar al començament de la classe del seminari 3**. La temàtica del **segon treball** serà la corresponent a les qüestions analitzades als seminaris 3 i 4, havent-se de **lliurar al començament de la classe del seminari 5**. Els enunciats de cadascun dels treballs es penjaran a l'Aula Global de l'assignatura. No s'acceptaran els treballs lliurats fora de termini.

## 8. Programació d'activitats

| Setmana 1   | Dill. 24/09 | Dimarts 25/09                                                    | Dimecres 26/09 |
|-------------|-------------|------------------------------------------------------------------|----------------|
| 11.00-12.00 |             | Presentació Assignatura<br>Plenari: Tema 1<br><b>R. Montaner</b> |                |
| 12.00-13.00 |             | Plenari: Tema 1<br><b>R. Montaner</b>                            |                |

| <b>Setmana 2</b> | <b>Dilluns 1/10</b>                     | <b>Dimarts 2/10</b>                     | <b>Dimecres 3/10</b>                  |
|------------------|-----------------------------------------|-----------------------------------------|---------------------------------------|
| 9.00-10.00       | Seminari 1. SG 101:<br><b>L. Varela</b> | Seminari 1. SG 102:<br><b>L. Varela</b> |                                       |
| 10.00-11.00      | Seminari 1. SG 101:<br><b>L. Varela</b> | Seminari 1. SG 102:<br><b>L. Varela</b> |                                       |
| 11.00-12.00      | Plenari: Tema 1<br><b>R. Montaner</b>   |                                         | Plenari: Tema 2<br><b>R. Montaner</b> |
| 12.00-13.00      | Plenari: Tema 2<br><b>R. Montaner</b>   |                                         | Plenari: Tema 2<br><b>R. Montaner</b> |
| 13.00-14.00      | Seminari 1. SG 103:<br><b>L. Varela</b> |                                         |                                       |
| 14.00-15.00      | Seminari 1. SG 103:<br><b>L. Varela</b> |                                         |                                       |

| <b>Setmana 3</b> | <b>Dilluns 8/10</b>                   | <b>Dimarts 9/10</b> | <b>Dimecres 10/10</b>                 |
|------------------|---------------------------------------|---------------------|---------------------------------------|
| 11.00-12.00      | Plenari: Tema 3<br><b>R. Montaner</b> |                     | Plenari: Tema 4<br><b>R. Montaner</b> |
| 12.00-13.00      | Plenari: Tema 3<br><b>R. Montaner</b> |                     | Plenari: Tema 4<br><b>R. Montaner</b> |

| <b>Setmana 4</b> | <b>Dilluns 15/10</b>                    | <b>Dimarts 16/10</b>                    | <b>Dimecres 17/10</b> |
|------------------|-----------------------------------------|-----------------------------------------|-----------------------|
| 9.00-10.00       | Seminari 2. SG 101:<br><b>L. Varela</b> | Seminari 2. SG 102:<br><b>L. Varela</b> |                       |
| 10.00-11.00      | Seminari 2. SG 101:<br><b>L. Varela</b> | Seminari 2. SG 102:<br><b>L. Varela</b> |                       |
| 11.00-12.00      | Plenari: Tema 5<br><b>R. Montaner</b>   |                                         |                       |
| 12.00-13.00      | Plenari: Tema 5<br><b>R. Montaner</b>   |                                         |                       |
| 13.00-14.00      | Seminari 2. SG 103:<br><b>L. Varela</b> |                                         |                       |
| 14.00-15.00      | Seminari 2. SG 103:<br><b>L. Varela</b> |                                         |                       |

| <b>Setmana 5</b> | <b>Dilluns 22/10</b> | <b>Dimarts 23/10</b> | <b>Dimecres 24/10</b> |
|------------------|----------------------|----------------------|-----------------------|
|------------------|----------------------|----------------------|-----------------------|

|             |                                       |  |                                       |
|-------------|---------------------------------------|--|---------------------------------------|
| 11.00-12.00 | Plenari: Tema 5<br><b>R. Montaner</b> |  | Plenari: Tema 6<br><b>R. Montaner</b> |
| 12.00-13.00 | Plenari: Tema 6<br><b>R. Montaner</b> |  | Plenari: Tema 6<br><b>R. Montaner</b> |

| <b>Setmana 6</b> | <b>Dilluns 29/10</b>                    | <b>Dimarts 30/10</b>                    | <b>Dimecres 31/10</b> |
|------------------|-----------------------------------------|-----------------------------------------|-----------------------|
| 9.00-10.00       | Seminari 3. SG 101:<br><b>L. Varela</b> | Seminari 3. SG 102:<br><b>L. Varela</b> |                       |
| 10.00-11.00      | Seminari 3. SG 101:<br><b>L. Varela</b> | Seminari 3. SG 102:<br><b>L. Varela</b> |                       |
| 11.00-12.00      | Plenari: Tema 7<br><b>R. Montaner</b>   |                                         |                       |
| 12.00-13.00      | Plenari: Tema 7<br><b>R. Montaner</b>   |                                         |                       |
| 13.00-14.00      | Seminari 3. SG 103:<br><b>L. Varela</b> |                                         |                       |
| 14.00-15.00      | Seminari 3. SG 103:<br><b>L. Varela</b> |                                         |                       |

| <b>Setmana 7</b> | <b>Dilluns 5/11</b>                     | <b>Dimarts 6/11</b>                     | <b>Dimecres 7/11</b>                  |
|------------------|-----------------------------------------|-----------------------------------------|---------------------------------------|
| 9.00-10.00       | Seminari 4. SG 101:<br><b>L. Varela</b> | Seminari 4. SG 102:<br><b>L. Varela</b> |                                       |
| 10.00-11.00      | Seminari 4. SG 101:<br><b>L. Varela</b> | Seminari 4. SG 102:<br><b>L. Varela</b> |                                       |
| 11.00-12.00      | Plenari: Tema 7<br><b>R. Montaner</b>   |                                         | Plenari: Tema 8<br><b>R. Montaner</b> |
| 12.00-13.00      | Plenari: Tema 8<br><b>R. Montaner</b>   |                                         | Plenari: Tema 8<br><b>R. Montaner</b> |
| 13.00-14.00      | Seminari 4. SG 103:<br><b>L. Varela</b> |                                         |                                       |
| 14.00-15.00      | Seminari 4. SG 103:<br><b>L. Varela</b> |                                         |                                       |

| <b>Setmana 8</b> | <b>Dilluns 12/11</b>                    | <b>Dimarts 13/11</b>                    | <b>Dimecres 14/11</b> |
|------------------|-----------------------------------------|-----------------------------------------|-----------------------|
| 9.00-10.00       | Seminari 5. SG 101:<br><b>L. Varela</b> | Seminari 5. SG 102:<br><b>L. Varela</b> |                       |

|             |                                         |                                         |  |
|-------------|-----------------------------------------|-----------------------------------------|--|
| 10.00-11.00 | Seminari 5. SG 101:<br><b>L. Varela</b> | Seminari 5. SG 102:<br><b>L. Varela</b> |  |
| 11.00-12.00 | Plenari: Tema 9<br><b>R. Montaner</b>   |                                         |  |
| 12.00-13.00 | Plenari: Tema 9<br><b>R. Montaner</b>   |                                         |  |
| 13.00-14.00 | Seminari 5. SG 103:<br><b>L. Varela</b> |                                         |  |
| 14.00-15.00 | Seminari 5. SG 103:<br><b>L. Varela</b> |                                         |  |

|                  |                                       |                      |                       |
|------------------|---------------------------------------|----------------------|-----------------------|
| <b>Setmana 9</b> | <b>Dilluns 19/11</b>                  | <b>Dimarts 20/11</b> | <b>Dimecres 21/11</b> |
| 11.00-12.00      | Plenari: Tema 9<br><b>R. Montaner</b> |                      |                       |
| 12.00-13.00      | Plenari: Tema 9<br><b>R. Montaner</b> |                      |                       |

|                   |                                              |                      |                       |
|-------------------|----------------------------------------------|----------------------|-----------------------|
| <b>Setmana 10</b> | <b>Dilluns 26/11</b>                         | <b>Dimarts 27/11</b> | <b>Dimecres 28/11</b> |
| 11.00-12.00       | Plenari: Repàs general<br><b>R. Montaner</b> |                      |                       |
| 12.00-13.00       | Plenari: Repàs general<br><b>R. Montaner</b> |                      |                       |